

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.

Pe jum. an . 12 "

Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tra România și America
10 Cor.Nrul de zi pentru Ro-
mânia și strălăitate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 20.INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.Manuscripte nu se ina-
poiiază.Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Preocupări culturale.

(*) Activitatea noastră culturală se reduce la cele două adunări generale ale Asociațiunii și Fondului de teatru. Și acolo însă partea literară preocupă mai puțin. În marea învălmășală doar dacă se trece în grabă peste afacerile financiare și administrative iar asupra unei alegeri de secretar, spre pildă, se fac mai mari valuri decât orice altă discuție de idei. Avem apoi câțiva scriitori, câți să-i numeri pe degete, cari scot din când în când câte o carte ori scriu câte un articol în revistele de aici ori în cele din România. Ceeace, fără îndoială, este foarte puțin dela un popor de trei milioane!

Și măcar dacă s'ar putea susține că în schimbul puținii producțiuni literare consumăm produsele literaturilor de dincolo. Dar nici aceasta nu se poate susține. În casele românești dela noi, intră mai multe ziare și reviste străine, decât vin dela București ori Iași!

La câți dintre cărțurarii și bărbații de frunte dela noi nu găsești câte o bibliotecă cu marele lexicon Mayer ori Pallas și atâtea alte cărți străine, dar vre-o carte românească zădarnic ai căuta. Nici măcar atâtea interes nu poartă literaturii românești, încât să știe cel puțin din ziare titlul cărților românești mai bune ori numele literaturilor de seamă.

Par'că degenerază în noi chiar simțul și interesul care în trecut s'a manifestat adesea.

Să ne aducem numai aminte de sărbătorirea lui Alexandri, când prin anii optzeci petrecea la Mehadia!... Și să citim (în foiața de azi a ziarului nostru) cum nainte cu patruzeci ani de pildă, tinerimea română dela Oradea-mare scotea almanah, având nobila ambiție să contribuie și ea, cât poate, la îmbogățirea literaturii românești.

Ce vedem însă azi? Sunt vre-o cincizeci despărțăminte ale Asociațiunii. În câte pe an se discută literatură? Câți dintre membrii fac ori se preocupă de literatură? Câți n'ar jură, că plătind taxa la Asociațiune, s'au achitat de datoriile ce au pentru sprijinirea culturii românești?!

Și iată: câțiva entuziaști au hotărât să serbeze în memoria lui Ciprian Porumbescu, compozitorul cântării »Treicolori« cari de atâtea ori a încălzit inimile noastre.. S'au găsit însă abia două-trei centre românești cari să-și ia osteneala să aranjeze serbare.. Un centru ca Aradul, nici cor nu are, deși se înșghebase nainte cu câțiva ani... Și putem zice: majoritatea centrelor românești nu o să imiteze pilda fraților dela Brașov, Sibiu, Lugoj și Oravița...

Nu e aceasta o rușine?

Și să căutăm unde și de câte ori Thalia și-a aflat bună primire între români? Câte din centrele noastre au emulat într-o ri-

dică altar, măcar pe o seară-două, *muzei graiului românesc?*

Di Z. Bârsanu și-a scris pățaniile, chiar printre noi! Și să ne întrebăm: într'un comitat mare, cu sate mari și bogate, cu popor entuziast, cum sunt țaranii din comitatul Aradului, în câte locuri se aranjează pe an ori în doi ani odată, reprezentațiuni teatrale? Măcar că nu este nimic, care să placă mai mult poporului și care în același timp să deștepte și moralizeze poporul!... Cazul dela Șoimuș, în părțile Bistriței, unde părintele Baci face minuni, este un exemplu clasic în privința asta. De ce nu face și alți cărțurari măcar pe a zecea parte atâta?

Am căutat să ne dăm seamă de *piroteala aceasta culturală a românilor* și am aflat, că pe lângă influența dezastroasă a culturii străine ce are o parte însemnată dintre cărțurarii noștri, mai e la mijloc și o altă cauză: preocupările economico-financiare.

Nu e centru românesc, fie cât de mic, care să nu aibă bancă. Ba în unele centre sunt chiar câte două. Și nu e român cărțurar, care să nu fie angajat la câte o bancă atât materialicește cât și în ce privește activitatea și autoritatea sa morală.

E mare și neprețuit folosul pe care îl aduc băncile, pentru poporul nostru, scăpându-l din ghiarele uzurarilor și făcându-l, așa zicând, *educație economică, învățându-l la cruțare*. Tot așa: sume însemnate jertfesc, în fiecare an, bănciile noastre pentru ajutorarea școlilor și bisericilor. N'am fi însă sinceri, dacă n'am spune o constatare generală: că prin unele părți se observă o degenerare.

Sunt tendințe pe cari nu le putem a proba: fiecare cărțurar vrea să ajungă director de bancă ori cel puțin membru în direcție și ori poartă luptă istovitoare pentru a întemeia altă bancă, aliându-se chiar cu străinii, cum e cazul dela Câmpeni. *Luptele acestea*, cari se petrec de altfel între culise (câte odată, ca la Cluj, și în public) *se întâmplă toate în defavorul culturii românești*, căci în măsură ce ele pasionează pe cărțurarii noștri, aceștia se preocupă tot mai puțin de ori ce chestie culturală. Valurile ce aruncă luptele acestea de a face bancă nouă, de a ajunge director, întărită spiritele, nasc dușmăni, cari abia după ani de zile se potolesc... Să ne aducem numai aminte, în privința asta, de luptele dela Orăștie, de pildă...

Se înțelege, că în mijlocul acestui zângănit de arme, biata muză e uitată și cine are preocupări de tarabă, numai la carte nu se gândește.

Este însă un înalt interes național ca scăderile acestea să fie înlăturate. Pentru aceea ele trebuie combătute.

Ajungem să avem bancă în fiecare comună unde se ține târg de săptămână, chiar ieri ne scria însă un prieten, că abătându-se pe la Sighișoara, un centru

destul de însemnat, n'a putut da de jurnal românesc!...

Departa de noi gândul să avem ceva împotriva tendențelor bune ale fruntașilor români pricepători în ale băncii. Improvizările de »financieri« după cum nu pot să prea contribuie însă la forța noastră economică, tot așa sunt păgubitoare pentru dezvoltarea noastră culturală. Sunt așa de puțini ceice știu să scrie și să citească, și a început să se măsoare trecerea unuia și altuia după numărul acțiunilor ce are ori a poziției ce ocupă pela bănci.

Noi nu zicem că este incompatibilă poziția dela bancă a cuiva cu aceea de a lucra și în ogorul cultural. Trebuie să constatăm însă preponderanța preocupărilor economice asupra celor culturale și să pledăm pentru *aducerea unui echilibru*, care să asigure propășirea paralelă a vieții noastre economice și culturale. Căci numai armonia asigură putere trainică.

Desmințire. *Primin următoarele:*

»Vă rog să publicați în prefața foale a DVoastre, că: *știrea lansată de »Kelett Értésítő», că în sinul clubului deputaților naționaliști s'ar arată tendințe de a se schimbă tactica luptei lor parlamentare de până acum*, — nu corespunde adevărului.

»*Intre deputații naționalităților domnește cea mai perfectă armonie și solidaritate; iar prospecte și motive, cari ar justifica o tactică de natură mai conciliantă, de nicăiri nu s'au ivit. Dej, 17 Aprilie 1908. Cu toată stima: Dr. Teodor Mihali, deputat și președintele partidului naționalităților din Ungaria.*

Svonul de criză. Echourile întârziate ce răsună atât în presa austriacă, cât și în cea maghiară în urma senzaționalei vizite a ministrului de externe la Budapesta, adevărate că importanța acestei vizite culminează în chestiunea soldei ofițerilor. Din parte maghiară se arată o intrasigență extremă, făcându-se provocare la delegațiunile trecute, când maghiarii n'au luat nici un obligeament în privința soldei.

Ziarul »Zeit« spune că cercurile militare conducătoare cantă o »cale mijloc« pentru o soluțiune în înțelesul, că din parte austriacă să se abstea dela votarea urcării soldei pe anul 1908 retroactiv și să se ceară urcarea numai începând cu anul 1909. În felul acesta nu se exclude convocarea delegațiunilor chiar și pe toamnă. Dar asta e mai mult o chestiune de tehnică a diviziunii muncii.

Fără îndoială pentru poporul maghiar chestiunea soldei e dintre celea mai odioase. Ofițerimea armatei comune numai de simpatii nu se bucură. E de înțeles deci tonul implacabil al ziarelor maghiare. Astfel înțeleg ele să prepare, să netezască calea pentru votarea soldei urcate. Totul se face pentru salvarea aparențelor de luptă strajnică. Dar că la timpul său, cu mucle de deget, ei vor vota fără doar și poate solda. — Guvernul poate fi pe pace, își cunoaște doar oamenii, sunt cu toții de-o spinare elastică probată. Numai o desfășurare neprevăzută a situației va putea să ducă la criză.

Nu deageaba sunt ei consecvenți!

Ungurii și Björnson. Marele poet norvegian le dă într-una de lucru ungarilor. Acum de curând profesorul dr. Máday Andor din Geneva li adresează o scrisoare deschisă, în care încearcă să combată cu fraze goale și bombastice *faptele* ce Björnson a dovedit, cu vârf și îndesat, în sarcina regimului maghiar oligarh.

Pe cine speră Máday să convingă?

Asupra sufragiului universal. Statisticianul Ernestin Baloghy a scris o broșură volantă asupra sufragiului universal. Broșura aceasta nu e decât o nouă ciupercă de primăvară alături de alte idei hibride ce ne-a adus literatura politică volantă în vremea din urmă. Baloghy condiționează dreptul electoral de cunoașterea temeinică a limbii maghiare. Pe marii proprietari de azi cari nu posed această limbă îi lasă și pe mai departe în stăpânirea acestui drept.

Ce crede domnul Baloghy — se întreabă ziarul »Népszava« — care ar fi urmarea unei astfel de legi, ce readuce pentru nemaghiari vremurile de iobăgie? Ea ar provoca în mod firesc revolta obștească a naționalităților, o revoluție în contra domniei de clasă — asta și-o tem ei mai mult — ar promovă tendințele de deslipire de Ungaria a teritoriilor locuite de nemaghiari. Dacoromânism și panslavism azi numai există decât pentru intelectele atinse de demagogia criminală, dar o reformă electorală de natura celei contemplate de Baloghy e foarte potrivită pentru înfriparea acestor curente.

Dacă Baloghy, a intenționat chemarea la viață a curentelor iredentiste, își va ajunge scopul și — nu pierde vremea în zadar — agitând pentru ideile sale. Iar dacă a ținut altceva, bunăoară încheierea imperialismului maghiar: atunci n'a făcut alta decât a îngâmădit o mulțime de stupidități.

Afacerea cavalierească a banului Rauch. Foarte caracteristică pentru situația banului Paul Rauch în Croația e senzaționala sa afacere cavalierească cu fostul președinte al dietei croate

Bogdan Medacovici La demonstrațiile de vii »simpatii« cu pietrii și haldueli, la boicotul societății, se adaugă acum această afacere cavalierească de caracter politic. Banul a fost adică calomniat de manifestul partidului sârbesc independent, lansat în zilele trecute și în care i se dau epitefe de denunciant, calomniator și mincinos. Sârbii independenți au de gând să supui chestiunea unui juriu de onoare, intenționând disqualificarea banului prin vre-o »descoperire« senzațională.

La situația generală din Croația se remarcă epistola deschisă a d-rului Mlle Starcevic în care se ocupă de enunțările miniștrilor *Wekerle* și *Aehrenthal* referitoare la sârbii independenți, învinuși ca aderenți ai propagandei pentru »Serbia mare« și ca atari elemente destructive a vieții de stat în Croația. Și fiindcă rolul lor în coaliția croato-sârbească atrage același odium al Viena și Budapestei, Starcevic îi vizează pe sârbii independenți să lasă din coaliție. Eșirea lor ar înlesni soluținea crizei, căci coaliția ar deveni parțial agreabilă la cârma țării.

Patriarhul sârb și episcopia maghiară greco-orientală. »Budapesti Hir-lap« dela 17 Aprilie aduce știrea că în curând se va rezolva o vechie dorință maghiară: *înființarea unei episcopii maghiare greco-orientale*. Guvernul pertractează chestia și a și ajuns la înțelegere, cu *viitorul* patriarh sârb, cu actualul administrator și episcop Bogdanovici.

Nu ne îndoiim de loc că Bogdanovici, *viitorul* patriarh s'a învoit la toate. Întăiu pentru că să poată ajunge patriarh, a doua pentru că și așa nu i vorbă de interese sârbești, ci de drepturi și interese ale episcopiei românești gr. or. din Arad.

Un suflet mare.

— Interview senzațional. —

Bătrânul mag al Nordului, poetul Björnson a acordat ziaristului dr. Paul Farkas dela »Pester Lloyd« un interview de mare însemnătate, care reoglindează ideile sale universale asupra viitoarei configurațiuni a Europei. Björnson s'a referit între altele și

la români, dovadă că soarta neamului nostru e studiată cu simpatie de acest apostol al gândirii umanitare. Iată în linimente esențiale acest interview:

— Să mă crezi — a zis Björnson — mă simt foarte neplăcut în rolul de acuzator. Împlinesc însă datoria. Procedul maghiarilor față de slavi jigneste interesele culturale celea mai mari. Ungaria stăruie în nădejdea de a birui curentul panslav. E ridicol! Cei cari vorbesc de slăbirea Rusiei nu știu că această țară uriașă se întărește dimpotrivă — mereu. A lupta cu arme de orice natură în contra panslavismului e curată nebunie.

— Dvoastră credeți în ideea unui imperiu slav? —

— Da! Asta e chestiune de timp. Fluctuațiile curentului național nu se pot reprima. Odată nutrim simpatii vii pentru maghiari. Nici chiar azi nu aderez la o astfel de soluțiune cum e cea contemplată de apostolii »Austriei mari«. Ungurii să-și mențină hegemonia, dar să trăsască în pace cu naționalitățile și cu slavii. E o problemă mare a viitorului conveștiunea pașnică a germanilor cu slavii.

La centrul de frecare al acestor două popoare uriașe e ținută Austria, respective Ungaria. Pe teritoriul acesta e de necesitate necondiționată restabilirea păcii.

— Nu sunteți de părere — îl întrerupse ziaristul — că politica Prusiei față de poloni lucrează în direcție contrară?

Bătrânul monarh al gândirii umanitare clătină din cap — ca atins de gânduri neplăcute.

— E adevărat! Detestez și politica asta. Pe Bülow îl urăsc mai mult. Dar și eșofarea lui e zadarnică. În privința slavilor nu e de aplicațiune teroarea. Prusia ar trebui să se pătrundă de convingerea asta. Nodul gordian va rămâne și pe mai departe însă situația din Austria. Aici se va hotărî, că oare are să urmeze o soluțiune pașnică ori una cu armele. Amar de noi, dacă soluțiunea o vor decide armele. Slavismul va cuceri victorios paș de paș. Și apoi cazuri cum a fost cel dela Cernova, — dumnezeule! — nu găsesc cuvinte îndeajuns de aspre pentru înfierarea acestui caz de oroare. În definitiv sunt de a se elimina sistemele de asuprire barbară și pentru apropierea dintre naționalitățile Ungariei să se muncească pe baze largi.

— Imi pare că simplificați prea mult chestiunea ungară. Noi mai avem pe lângă chestiunea de naționalități și problema națiunii unitare.

— Dar naționalitățile vă vor sprijini. E de prudență politică să lucrați mai curând cu ele, decât cu Austria.

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Alte vremuri.

Mal zilele trecute cetiam o carte.

Eră scrisă într'un ton atât de simplu, de naiv și totuși mie atât de prețios, atât de atrăgător prin simțirea caldă ce mi lăspira. O limbă veche eră într'ânsă, o limbă cipariană, lauriană sau cum aș numi-o, dar era numai foc, eră numai putere de viață puternică, națională.

Eră un *Almanach* din 1867 apărut în Oradea-mare, *edat de societatea de lectură a tinerilor dela Academie* și arhiepiscopatul din loc. S'a părândat de mult și această societate, a trecut la cele veșnice, căci dacă cu numele mai există, totuși de mult a trecut din sfera în care plutea prin 67, a trecut în alte lumi senine dar fără soare...

Căci:

Unde-s azi acei tineri »insufleșiți de dorul înaintării națiunii lor; unde-s azi acei tineri »junii români dela academia și arhiepiscopatul din Oradea să vină și să pue și ei »un sacrificiu nelăsemnat pe altarul națiunii mândri în consiliința lor«, că »amăsurat puterilor fragede«, pot face și ei un mic serviciu mamei iubite« (citațiunul din prefața almanahului)?

Unde-s aceia? Unde-i întreaga noastră tinerime?... N'are și azi »mama iubită« lipsă de sacrificii fie cât de neînsemnate. Nu pot face și ei cum făceau cei vechi?... Are, zic și azi, pot face și azi, dar nu fac cași cei vechi și și ce fac, nu le primește nimeni așa cum le primeau cei vechi! Rar, rar câte-odată să se mai avântă tineretul nostru la servicii de acestea, ci și atunci de multe-ori nu izbutesc obștea nu i mai primește ca mai de mult.

Câte un concert, câte-o petrecere mai vedem și azi, dar:

Unde-s azi »salele toate spațioase, dar durere să nu poată încăpea pe toți oaspeții? Unde-i azi vre-o ilustritate ca: »ilustritatea Sa episcopul și patronul societății... veneratul capitu și alți dignitari din jur, civili, măestrii și toată inteligența din loc? Unde-s azi »girlandele de d ne și d-soare, cari să demonstreze un interes cald către dulcea noastră limbă? Unde-s azi?...

Azi o tăcem, nu că n'o putem, dar că n'avem »onoarea«, ce le-o »feceră« celor vechi »mulți din cel mai nobil public străin ca: »N. N. fost comite suprem, căpitanul N., mai mulți membri ai capitulului rom.-cat., din loc etc. etc.«?

Azi toate acestea nu-s! Nu-s, nici de leac, cum zice vorba. Azi toate sau schimbat, au luat altă

față. A ajuns, așa se vede, de mult punctul de culminațiune, pe când încă nici nu se ridicaseră, și azi își fac calea întoarsă.

Nu arareori ni se dă ocaziune să cetim cum demnitarii noștri dau nu câte-o »cină« în »onoarea« tinerilor, ci dau dăneuri strălucite în onoarea străinilor de neamul și de limba noastră. Azi am ținea deadreptul minune prezența unui comite suprem la întrunirile noastre naționale, ba vom ajunge, dacă n'am și ajuns să ținem de raritate prezența ilustrităților Prea Sfințitor și Sfințitor la concerte și întruniri. Nu arare ori ne lăfănim din partea lor cu ordinațiuni chiar ridicole în privința aceasta.

Atunci nu erau drumuri de fer și totuși alerga inteligență din multe ținuturi la o întrunire națională. Azi?... e mare cinstea sau cum ziceau vechii »onoarea«, dacă public mai ales din localitate cercetează »încercările tinerilor«.

Atunci tinerii, cel mai mulți declamau poezii originale, azi îi cauți cu luminarea să declameze pe ale altora. Spuneau focul inimii lor în împărecheri de cuvinte, ce purtau numele de poezie și erau aplaudați, azi, dacă cutezi să-i spui în proză, te rid. Și apoi las, că nici tinerimea nu-i ca mai demult! Alte preocupări, alte gândiri, alte fapte, alte vremuri...

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás maeștru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, la brador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662. Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatak.

— Tocmai acesta e punctul de neîncredere.
— Istoria v'a dovedit o de repețite ori.
— Istoria — ripostă ziaristul — ilustrează con-
trarul. În anul 1848 Croații au năvălit asupra
noastră, iar românii ne au ucis și spulberat ce
tele în Ardeal.
— Eu o știu asta altfel. În 1848 au fost
ucși nu mai puțin de 10.000 români.
— Sunteți tendențos informat. Björnson făcu
an gest bagatelizator cu mâna.
— Nu importă! Chestiunea e să faceți bună
pace, e interesul cardinal al ființei d-voastre. Evo-
luția apropiată din ce în ce popoarele unele de
alte. Chestiunile viitorului apropiat trebuie rezol-
vite cu puteri unite. Soluția trebuie să urmeze
necondiționat în Austria. Germanii și slavii tre-
buie să se înțeleagă. O înțelegeți și d-voastră
prea bine, căci trebuie să înțelegeți. Celea mai
mari interese ale culturii omeniești sunt condi-
ționate de înțelegerea aceasta.

Correspondentul lui »Pester Lloyd« face un
călduros comentariu acestui interviu. Idealul lui
Björnson e pacea universală și ca urmare e duj-
man neîmpăcat al tuturor popoarelor, cari stăvi-
lesc evoluția pașnică și freamcă spre acest ideal.
Inimile acestora mari, pline de dragostea omenirii
sunt infrangibile, ele resistă și cad cu adevăru-
rile formulate de fantasia lor caldă.

Fondul școlar.

De Teodor Filipescu.

Pentru salvarea școalelor noastre s'a scris
mult, s'au adus în urmăși propuneri pen-
tru crearea unui fond cultural, indicând
mijloacele prin care s'ar putea realiza acest
fond. Ideia aceasta a fost cu drept salutată
de toți românii de bine. Ziarul »Unirea«
din Blaj a adus chiar 12 propuneri, cum
s'ar putea strânge mijloacele pentru fondul
cultural, care ar scăpa școalele noastre.

Chestia aceasta fiind foarte importantă
pentru progresul neamului nostru, am stu-
diat mai de aproape cele 12 propuneri și
am ajuns la rezultatul următor: 1. propu-
nere (cultivarea pământului pe seama șco-
lilor), 6. propunere (călătoria pe tren cu o
clasă mai jos decât până acum) și 10
propunere (abținerea dela beutură și fumat
pe un timp mai lung) nu se pot deocam-
dată realiza la noi, pentru că ne lipsește acea

De câte ori mă gândesc, la timpurile trecute
totdeauna îmi trece, totdeauna mi-se cerne un
gând trist. Ce s'au schimbat oare, vremea sau
omaniile?!

Îmi vine să zic vremea. Da, ea s'a schimbat!
Oamenii sunt aceiași și acum, unii însufleștiți, alții
recl, unii buni, alții răi.

Tot aceeași au fost; dar simțesc, că min-
țesc. Simțesc, cum par'că puteri nevăzute au
schimbat oamenii. Puteri de noi date ne-au
schimbat tot pe noi, așa că azi le purtăm în su-
flet și trebuie să lăși puteri, forțe să alunge pe
cele vechi, *acel slabiciuni învechite — na-
ționale.*

În noi sunt puterile acele și noi suntem pu-
terile. Noi prin noi, puteri cu puteri și cele ve-
chi vor fi înlăturate, iarăși vom fi, ce am fost pe
vremuri.

Oamenii s'au schimbat și vremea nu?... Nu,
și vremea s'a schimbat. Spiritul vremii e altul.
Poate, că noi suntem tot același, dar vremea ne-a
făcut altcum. »Tempora mutantur et nos muta-
mur in illis«, zicea lumea veche.

»Să ne schimbăm noi și noi schimbăm vre-
mea«, trimblează în lung și în lat lumea nouă,
zice cultura. Care-i mai adevărată?

Care din două? Cea veche, din care s'a făcut
cea nouă, sau cea nouă, care a dărâmat pe cea
veche?

Ușor de înțeles. Amândouă... Aceasta e păre-
rea mea. Sabln.

conștiință națională, din care pornește lu-
crarea pentru integritatea neamului, și pen-
trucă și la românii din Ungaria se observă
urmările acelei culturi străine, după care
democratismul e numai o frază în gura
»domnilor«. De altfel a 3-a propunere (con-
stituire în reuniuni de înmormântare și lă-
satul pomenilor), 4. propunere (nunta să fie
simplă), 5 și 8 propunere (să îndemnăm pe
capi de familie să facă legate pentru școale)
și 9 propunere (băncile noastre să verse un
anumit % pe seama școlilor) sunt propu-
neri foarte nimerite, cari se pot ușor realiza
în împrejurările de astăzi.

Afară de aceste trebuie amintite și alte
greutăți pe cari le-am intimpina la crearea
unui fond cultural, din care s'ar ajută școa-
lele românești. În timpul mai nou, se aude
tot mai mult, că vlădicii și preoții samănă
ură confesională între frații noștri de un
sânge. Abstragând de polemicile învățaților
teologi români ortodocși și români uniți,
trebuie să ne gândim serios la urmările ace-
lui fanatism religios, pe care voiesc să-l să-
dească vlădicii și preoții în inima poporu-
lui dela sate.

Cazul recent cu dl episcop dr. Radu, care
a destituit pe învățătorul unit G. Pele din
Popești pentru că și-a măritat fata după în-
vățătorul român-ortodox din Cinteii (»Țara
Noastră«, Sibiu 1908, Nr. 13) și alte
exemple ne impun întrebarea, dacă fanatis-
mul acesta nu ne va face lucrarea națio-
nală imposibilă, și ne va desbina cu timp
așa, cum sunt desbinați astăzi Slavii-de-sud
— ortodocși (Serbi) de catolici (Croați), —
cu toate că sunt un trunchiu.

Chestia creării unui fond cultural român
nu se poate așadar realiza dacă ne va
lipsi sprijinul episcopilor și prelaților de
ambe confesiuni. De aceea și propunerile
de sus se vor putea realiza numai atunci,
dacă șefii bisericii române-ortodoxe și bi-
sericii române-unite împreună cu prelați și
laici de ambe confesiuni vor căuta să se
sfătuiască laolaltă la un congres național,
cum și pe ce cale se poate realiza fondul
amintit, care trebuie să ne scape școalele și
să ne asigure întărirea în cultura națională
românească.

Numai dela deciziunea unui astfel de
congres național ne putem aștepta la o lu-
crare națională pentru integritatea neamului
nostru. Vlădicii și deputații noștri sunt da-
tori să se îngrijască, că acest congres na-
țional să se țină cât mai curând dacă le
zace la inimă școala și cultura românească.
Acest congres s'ar putea deja ține a treia
zi de Paști a. c. la Arad.

În caz că congresul acesta nu s'ar ține
până la Rusali e un semn, că trecem prin
grele încercări, că suntem o turmă
fără păstori, care e pe cale a fi desbinată.
Acei cari vor păcătuți contra datorinței lor
către neam vor răspunde pentru păca-
tele acestea înaintea lui Dumnezeu și a po-
porului.

Dacă acest congres nu ar fi cu puțință
în urma vederilor înguste confesionale a
unor capi bisericești, ne rămâne, că românii
ortodocși și românii uniți fiecare de sine
să se sfătuiască cum vor crea câte un
fond școlar pe seama școalelor românilor
neuniți și românilor uniți. Mitropoliții
din Sibiu și Blaj vor concheta atunci pe
prelații și credincioșii lor la un congres
mixt unul la Sibiu, altul la Blaj să se
sfătuiască cum vor crea fondul școlar,

din cari să se ajute școalele noastre.
Analog cum a înființat consiliul mare bi-
sericesc și cultural sârbesc în Serajevo pe
seama școlilor confesionale sârbești din
Bosnia Herțegovina un fond școlar, trebuie
și noi să îl creăm pe seama școlilor noas-
tre din Ungaria.

La aceste congrese trebuie să se presinte
toți prelații și românii de samă, să dove-
dească acolo iubirea și grija lor pentru pro-
gresul cultural al poporului românesc, nu
numai prin vorbe, ci și prin contribuțiuni
bănești.

În urma evenimentelor dela Caransebeș
se impune că congresul național român-
ortodox la Sibiu să se țină cât mai de
grabă și să nu se trăgăneze chestia *fondu-
lui școlar* după modul vechiu românesc în
speranță că »Românul tot nu pier«!

Colonia Română din Sarajevo dorind să
documenteze că chestia tratată izvorește din
inima românilor de bine, depune totodată
la redacția »Tribuna« suma de cincizeci co-
roane pe seama fondului cultural român,
care trebuie imediat creat. În caz dacă fon-
dul cultural nu se va realiza, ci se vor crea
două fonduri școlare, unul pe seama ro-
mânilor ortodocși și altul pe seama româ-
nilor uniți, Colonia română din Sarajevo
destinează 25 coroane pentru fondul șco-
lar al românilor neuniți și 25 coroane pen-
tru fondul școlar al Românilor uniți.

Să fie într'un ceas bun!

Sarajevo, 3/16 Aprilie 1908.

Unde se lovesc în capete?

De Teodor Bucurescu.

Prin șirul lung al veacurilor, menirea școlii a
fost interpretată în diferite moduri și chipuri.

În anticitatea clasică se pretindea, ca școala să
crească pe individ exclusiv pentru stat, în evul
mediu — pentru biserică; iar în cel nou — pen-
tru sine însuși.

Așa, prin licărirea, orbăcarea și hărțuiala aceas-
ta, s'a ajuns la întruparea rostului vremii mai
nouă, care a înfiripat, a așezat școlii scopul:
înzestrarea elevului cu cunoștințe necesare; edu-
carea lui să devie ființă liberă-morală, ca să poată
trăi fericit și ca stare, să fie de folos societății;
adică familiei, neamului și țării din care face
parte.

Acesta se vede și crede a fi scopul firii de
acum, cu toate că lăptășul unor-altor bași-buzuci
vreau să-l apese și înăbușe; vreau să-l înfășure
în giulgiul ispititor al morții și să-l îngroape în
rigida mantauă a sbuciumării deșerte, a visuri-
lor lor...

— Dar ce e vis, ca visul trece!

Căzuri analoge: excese, halucinațiuni și per-
turbațiuni s'au ivit și pus la cale și la noi așa,
că merg până la extremitate. S'au pus la între-
cere nebună, vreau să curme rostul bun și fru-
mos al firii înțelepte!

...Curge, curge din râul urii, pizni, intrigii, și-
roae, droaie, valul viforos și turbat al asuprii,
năcazurilor, suferințelor, neînțelegerilor; o ade-
vărată: »vale a plângerilor«!

O cruntă, pălămașă și nedreaptă mână văzută
a pus la cale, a dat curs liber; a rupt și destu-
pat țărnițele »văli plângerilor« — ca dușmănia
și nebunia înfricoșatului val, să lese din matcă;
să curgă, să tale, să rupă, să potopească firea tu-
tutor altor seminții de pe fața acestui pământ...

— »Dar ce e val, ca valul trece«!

Pe puntea ce-l ridicată peste riu, vor trece se-
mințiile tuturor popoarelor: neînecate, nestirbite,
nespurcate, neîntinate; fără prihană de noroiul
și apa tulbură a viforosului râu, al »văli plân-
gerilor«.

— Frumos, încet, încet; în liniște și pace, în
șopot lin, lin... spre cea mai mare bucurie și ui-
mire trec, azi unul — mâne altul; dupăcum ne
spunea cronicarul zilei.

»Toată suflarea și toată făptura« bună și înțeleaptă așa face, numai: netrebnicii, lașii, josnicii; — cei cari vreau să piară, nu —, acela șed, tac, dorm; sau se împotrivesc. Un caz îl avem, nu-l numesc, că-l știu cu toții; numai atât constat: iată rodul muncii adevărate (!), iată cum, se alege »brânza din zăr;« iată unde au ajuns, să se lovească în capete »popor și conducător;« pe puntea primejdii, a perirei lor!

— Inzădar strigă, vaet, zbuciumări, optiniri și sforțări, — toate înzădar —, patima suferinței năcazurilor din sireagul de durere, osândă și amar a unei vieți deșarte nu simte, nu vede și nu aude; merge orb și, fie și la perire; nu caută locul, timpul și modul unde să-și războve, descărce și verse amarul și focul suferinței.

Aceasta este răsada muncii mășteră și crudă, e dureros; dar adevărat!

— Câți, din cei »fără de lege« nu s'au înșelat amar, câți din cei cari au și li muștră conștiința »plâng și se înguesc« acum; sunt mulți, mulți, pe cari nu-i iubește turma; ba li și părăsește!

De aceea Ven. Consistoare ar trebui —, că nici acum nu-i târziu —, să caute și să trimită spre lecuire în atari locuri doctori mai buni, mai înțelepți și iscușiți; să se trimită unde sunt răniți și neputincioși: doctorii-doctorilor, cari la tot cazul, vor fi spre mântuire.

Spunând drept: sunt destul, ba muți, mulți neputincioși; și apoi prin jurul lor trăiesc și multe legioane selbatice...

Pentru aceea, — în toate laturile și marginile, — chiar și până la marginea pământului trimiță-se: mângâietor, lecuitor și mântuitor!

Lupta în comitate.

Congregația de primăvară a comitatului Arad este convocată în adunare ordinară pe ziua de 29 Aprilie.

Toți membrii români să-și țină de datorie a se prezintă.

Din România.

General Haralamb. Generalul Haralamb a jucat unul din cele mai importante roluri în istoria modernă a țării românești.

La 1866, după detronarea fostului domnitor Alexandru Ioan I. Cuza, se alege o locotenentă domnească, — pentru a gira afacerile Statului, până la alegerea noului domnitor, — compusă din Lascar Catargiu, N. Golescu și generalul Haralamb.

După refuzul principelui de Flandra, de a primi tronul țării românești, se nascură poftele unora dintre boerii pământeni de a candida la domnie, idee ce începuse a prinde rădăcini și printre unii membri ai locotenentei domnești.

Generalul Haralamb, care avea comanda supremă a armatei, strânse pe cei care-i bănuia că a susține o nouă domnie pământească, și le puse în vedere că va înăbuși prin arme orice pornire de asemenea natură.

»Am luat parte, — zicea generalul Haralamb — la faptul odios al detronării lui Cuza, pentru a face să triumfeze dorința țării, de a avea un principe strein, — dintr-o mare familie domnitoare din Europa — pe tronul României, și voi ști să fac ca dorința țării să nu fie știrbită de poftele câtorva ambițioși.

Grație energiei generalului Haralamb, poftele de domnie se înfrână, și idealul cel mare al românilor se realizează prin sulrea pe tronul țării a A. S. S. Principelui Carol de Hohenzollern, actualul Rege.

Generalul Haralamb a luat parte în primul ministru dela 10 Maiu 1866, ca ministru de război.

Pe la 1864 a ocupat și postul de prefect de poliție al capitalei.

De mai mulți ani, generalul Haralamb se retrăsese în viața privată, urmărind cu liniștea în suflet și cu satisfacția omului care și-a făcut datoria, pașii repezi făcuți de țară, pe calea propășirei.

Fire stabilă, natură blândă, generalul Haralamb era mult iubit de toți aceia cari avuseseră ocazia să-l cunoască chiar o singură dată.

Defunctului general i-se vor face funerarile naționale, și după dorința exprimată, va fi înmormântat la moșia sa Corbu, din jud. Vlașca.

Senatul a ridicat ieri ședința, în semn de doliu pentru moartea generalului Haralamb, după ce dl P. S. Aurelian, președinte, a adus elogii memoriei defunctului, la cari s'au asociat d-nii generali Budișteanu, C. C. Arion — din partea opozițiunii — și V. G. Morțun — din partea guvernului.

S'a hotărât facerea de funerarile naționale ilustrului defunct.

Să maghiarizează Bihorul.

— Reflexiuni. *) —

Sub titlul de mai sus, în nr. 9. din »Țara Noastră« s'a scris, despre stările din Bihor, lucruri triste, cari în parte sunt adevărate și cu durere le observăm cu toții. Aceste stări însă, cari datează de zeci de ani și încontra cărora lucruri se cere muncă iarăși de zeci de ani, nu se pot pune toate în sarcina unei persoane, fie pusă aceea în poziție, cât de înaltă și de loc nu i-se poate face aceluia imputare, că nu a schimbat dintr'odată mersul și rostul vremii.

Cine a urmărit cu atențiune stările din Bihor și nu e răpit de prima impresie a celor, precum e și prelinul revistei »Țara Noastră«, va putea constata o deosebire mare față de trecut și încă nu înspre rău, ci înspre bine. Avem azi în Bihor și în Oradea oameni cu inimă și cu durere pentru poporul nostru, cari lucră pentru înaintarea și luminarea aceluia, dar că nu se face și mai mult e iarăși chestie de timp, apoi mai trebuie să ne înmulțim și puterile.

Când se scrie despre stările, cari vorești să le îndreptezi, rău serviciu faci cauzei, dacă atacă pe acela, dela cari aștepti îndreptarea lucrurilor și e o tactică de tot greșită să atacă capul unei biserici, cum o face corespondentul și redacția, față de episcopul Radu, atunci când nu el poartă vina stărilor din trecut de mai multe zeci de ani.

Cine cunoaște pe episcopul Radu, activitatea sa dezvoltată de când stă în fruntea diecezei Orăzilor-mari, nu va putea trece, ca să nu se indigneze, când scrie despre el, ca despre o calamitate națională. Aceasta într'adevăr e o înzultă nedemnă față de acest bărbat, cu inimă adevărat românească.

Dar să lăsăm pe rând, în interesul adevărului, aserțiunile din numitul articol, și o să ne convingem, că episcopul Radu și peste tot capetele bisericești române din Oradea, nu merită atacurile grele făcute la adresa lor?

Corespondentul zice în raportul său: »Am trecut întâmplător prin școalele populare din Oradea și am găsit peste 200 băieți români din cari abia vre-o 10 știu ceva românește.

După cât știu, băieții din școale populare nu știu să vorbească ceva bine românește, dar raportul ce-l face corespondentul e de tot exagerat. Și ce poate face numai episcopul gr.-cat. Radu pentru mântuirea lor.

În fruntea consistoriului gr.-or. stă părintele vicar Mangra, cu un trecut politic frumos, om cu cunoștințe largi și despre care nu se poate zice, că nu-i zace la inimă starea și soarta poporului nostru și totuși, nici dânsul nu poate schimba dintr'odată starea lucrurilor.

Se zice într'alt loc că »satele din împrejurul Orădiei cum este Jaca se maghiarizează și nu știu nici o lotă românește.

Jaca e comună gr.-or. și nu e tocmai în jurul Orădiei. — În jurul Orădiei unde sunt români, toți vorbesc românește.

Jaca e cea mai expusă comună în care de zeci de ani nu se vorbește românește. A fost preot acolo, harnicul protopop al Orădiei Toma Păcală, de prezent are iarăși un preot însuflețit pe părintele A. Dessean și nici aceștia nu au putut schimba această stare. Mă întreb, ce poate face

*) Articolul acesta este un răspuns la alt articol apărut în »Țara noastră«. I-am făcut loc, pentru că autorul, care îl iscălește, și care colaborează de o vreme mai îndelungată la ziarul nostru, ne avizează că »Țara noastră« a refuzat a-l publica. Articolul ținut în termeni obiectivi este o desvinovățire care explică tot deodată acuzele la cari răspunde, așa că cetitorii noștri vor înțelege afacerea, cu toate că nu cunosc articolul din »Țara noastră«.

acolo episcopul gr.-cat. Radu? Și întreb, că dacă ar fi în fiecare comună care e maghiarizată un episcop, oare acela în restimp de câțiva ani ar putea să schimbe dintr'odată stările, ce durează acum de zeci de ani?!

»Cărturarii zice corespondentul, vorbesc o bazaconie de limbă românească și ca să-și îndrepteze graiul nu-l vorbă.

Este adevărat, că cărturarii din Oradea, nu cu toții vorbesc așa de frumos românește, ca prin Sibiu sau Brașov; dar aserțiunea, că nu se luptă pentru îndreptarea și susținerea limbii noastre românești, e iarăși o rătăcire radicală. Chiar în anul acesta reuniunea de cântări »Hilaria« a aranjat mai multe matineuri și un concert atât de succes, cum nici în Sibiu, Brașov sau alte centre românești nu poate să succedă mai bine.

În articolul amintit se zice mai departe, că: »Cei chemați să îndrepteze în primul rând stările de aci, și cari cu milioanele lor de venit anual ar putea face minuni culturale, au pentru preoți, un seminar comun cu romano-catolicii etc... Venitul cu milioanele e iarăși poveste. Cine cunoaște averile episcopului din Oradea, unde sunt acele situate și că în cea mai mare parte a domeniului, un jugăer abia aduce câte 40 fileri venit anual, nu va putea să vorbească despre venite cu milioanele.

De altă parte la înființarea unui seminar român pentru clerici gr.-cat. din Oradea, s'ar recere cel puțin un milion coroane, care sumă, de sine se înțelege, că în decurs de câțiva ani e imposibil să se poată contribui din milioanele, cari există numai în fantazia dlui corespondent. Ce nu a putut face episcopul de piță memoriei M. Pavel, care și-a jertfit totul pentru binele neamului și bisericii sale, nu a putut înființa o teologie română, s'o fi făcut episcopul Radu în decurs de 4 ani?!

Nu stă absolute, că episcopul din Oradea nu sacrifică, din venitele anuale pentru scopuri culturale românești. Cine știe cât de multe sunt lipsele noastre, ce sume considerabile, trebuie să contribuim pentru acoperirea aceluia, cine vede în câte părți și pentru câte scopuri culturale trebuie să contribuim zilnic un prelat român cu dare de mână, nu poate să afirme, că nu contribuie pentru astfel de scopuri, chiar episcopul Radu, a cărui sentimente românești le cunoaștem în primul rând noi, cari trăim în apropierea lui și știm pozitive, cât contribuie zilnic pentru scopuri culturale.

Dacă e vorbă de altfel despre contribuiri, pentru scopuri culturale, chiar și cel din jurul asociațiunii, pot să știe, că episcopul Radu la timpul său și pentru casa națională a contribuit o sumă considerabilă.

E destul a aminti, că peste ajutorarea instituțiilor culturale diecezane, episcopul Radu, care venind în fruntea diecezei din Oradea, a făcut o mulțime de investiri în domeniul episcopesc, cari investiri, au costat o mulțime de mii coroane, au înființat în Beluș masa studenților, la care se provăd pe spesele lui, mai mulți tineri români fără deosebire de confesiune și a transformat respective a edificat, un local corespunzător pentru preparandia română din Oradea, spesând din al său spre acest scop mai mult de 20.000 coroane; și la aceasta preparandie a făcut reforme îmbucurătoare.

Azi în fruntea preparandiei stă un profesor erudit, canonicul Buteanu a cărui activitate, numai fructe bune poate aduce.

Că la festivalul de deschidere dintre 7 puncte din program un student a declamat și o odă ungurească, încă nu e nimic dejositor, sau ceva care n'ar corespunde spiritului românesc al acestei instituțiuni. Știut este doară, că aproape la toate instituțiile noastre, la ocazii festive se declamă vrând nevrând și ungurește și a trebuit să se declame și aici, căci au fost de față și autoritățile străine și între acestea și inspectorul școlar, deci s'a pretins, ca să se declame și în limba oficială a statului. Aserțiunea, că la aceasta festivitate un preot a declamat ungurește, nu corespunde adevărului.

S'a întâmplat însă odată, că un preot din clerul gr. cat., condus de un hiperzel papistăesc la Lauran, a ținut ocazional o predică în o biserică, romano-catolică din Oradea, dar după cele întâmplate nu cred să-i mai vină voie să-și lase turma sa și să mai umble, după astfel de lauri, cari și-a câștigat cu aceasta predică.

Înainte de a termina reflexiunile mele, încă una mai voiesc a aminti, că cu învinuiri nemeritate, a suspiționa în sânge și în dreapta fără a fi convins despre starea adevărată a lucrurilor, este numai în detrimentul binelui comun.

Da, sunt în Bihor, multe de îndreptat, sunt multe, de făcut și sperăm, că cu ajutorul lui Dumnezeu și a bărbatilor, cari de prezent stau în frunte, o să ajungem la isbânda dorită.

V. Babi.

Afacerea Măneguț.

Ziarele din capitală și după ele cele din provincie aduc știri umilitoare pentru biserică. Guvernul a cassat și a doua sentință, aceasta adusă de conzistorul arădan, ca for delegat în chestiunea protopopului Măneguț și a ordonat restituirea lui în post și a beneficiului său detras. Așa vestesc ziarele maghiare, la noi însă nu se știe oficios despre acel act ministerial, cunoscând însă pornirile din Budapesta, nu ne îndoim că va fi așa.

Noi ne-am fost spus la timpul său părerile în chestia Măneguț și în general am stăruit totdeauna la conzistorele noastre pentru puritanism, ca toate actele câte purced dela dânsule să fie expresiunea respectului de lege și dreptate.

Aradului i-a revenit soartea grea să spele rufele Sibiului, rău ar fi făcut dacă s'ar fi lăsat influențat din oarecare parte, psihologic explicabilă, dar din punct de vedere legal neadmisibilă.

Precum se spune, nici nu în merit este pricina, ci că nu s'au ținut formele de procedură, nu s'a făcut nouă cercetare în Arad, ci s'a decis pe baza cercetării făcute în Sibiu. De aceasta fatală cercetare atacată de Măneguț s'a spart toată afacerea.

Consistorele noastre nu sunt infalibile, pot greși, cu voce ori fără voce, ele însă au să dea seama despre aceasta forurilor competente bisericești. În nici un caz guvernul n'are nici un drept de amestec în cele interne spirituale. Admiterea ori neadmiterea celor sfinte nu este chestie de administrație, ci chestie spirituală, de ordinea dreptului divin; precum guvernul n'are dreptul de instituire nici ad nici în sacras, întocmai astfel n'are dreptul nici de destituire. Și totuși, guvernul, colo distitue, ici institue, o volnicie cum nu s'a mai pomenit în lume.

Biserica este pusă la grea probă: să-și dovedească tăria ei înlăuntru și înafară. Înlăuntru să se dovedească domnia dreptății și a sfințeniei, iar înafară puterea de a se apăra împotriva goanelor moderne. S'a făcut abuz de dreptate și sfințenie în biserică? Facă-și atunci datoria corporațiile bisericești față de chivernisitorii cei necredincioși ai dreptății și a sfințeniei în biserică și ridice vaza puterii bisericești prin purificarea moravurilor înlăuntru, ca să n'aibă punct vulnerabil, ori, cum se zice, să n'aibă putere diavolul asupra ei. Biserica nu este a păcătoșilor, cei curați trebuie dar să o apere. Dar ce credeți, de păcatele noastre îl arde pe guvern? Aș! El vrea să distrugă opera lui Șaguna, cetatea noastră cea sfântă. De rândul motivelor? Și în sfânta scriptură află cuvintele că »nu este Dumnezeu«, și apoi d'aici putem să conchidem că sf. Scriptură este ateistă, dacă nu vom vrea să observăm că un nebun este cel ce zice că nu-i Dumnezeu; așa și guvernul unguresc, aruncă rufe murdare în curtea

bisericești și apoi aduce judecata că biserica e murdară: închideți-o! Numai idiotul nu observă școala lui Loiola.

Suntem în pragul sinoadelor eparhiale, facă și acele datoria intra et extra muros.

Din străinătate.

Impăratul Wilhelm în Corfu. Din Corfu se anunță, că regele George al Greciei dimpreună cu fiul său, la dorința împărătesei Germaniei și-a amânat plecarea din Corfu pe întâiu Maiu. Marți în 28 c. după Paștile grecești se va reîntoarce la Corfu. Tot în aceeași zi va sosi și o delegație turcească sub conducerea pașei Turkan, care va fi primită de regele Greciei. Delegația turcească va merge apoi la Achilleon, ca să salute pe împăratul Germaniei. Cu această ocaziune pașa Turkan va preda împăratului Wilhelm autograful Majestății Sale Sultanului.

Tulburările din Maroc. Agenția Havas anunță că alaliteri seminția Harkas a pornit spre Beni-Unif. După ce însă trei batalioane de francezi i-au împledecat, au luat o spre sud, de bunăseamă ca să ajungă la Djebbel Ankor. Pe acest drum a întâlnit pe spahii din Sahara un batalion de francezi care făcea avangarda generalului Pierron. S'a descărcat un foc teribil, în decursul căruia și-au pierdut viața patru spahii și 13 au rămas răniți. La acestea spahii au început să se retragă. Intre cei morți e și un ofițer. Generalul Vigy a dat ordin la patru trupe de armată, ca să urmărească cetele seminției Harkas și să le împrăștie.

Congresul contra lui Roosevelt. New York, 17 Aprilie. Congresul a votat cheltuieli numai pentru două vase de război, deși Roosevelt și-a arătat dorința atât personal cât și înscris, că e trebuință de patru vase de război, *pentru că în orice moment poate erupse războiul.*

Congresul însă n'a voit să ține seamă de dorința lui Roosevelt.

Situația în Rusia. Tribunalul din St. Petersburg l-a osândit pe fratele ministrului-președinte rusesc Stolpin, redactorul dela »Novoje Vremja« la 100 ruble (240 cor.) amendă în bani pentru că a atacat pe un membru al partidului patrioților adevărați!

— În închisoarea tribunalului din Penza Mercuri sara unsprăzece condamnați politici au omorât doi păzitori și s'au refugiat prin apertura cooperișului. De aici au aruncat mai multe bombe în curte, ca să bage groază în polițiști. Apoi cu ajutorul unei frânghii alcătuite din haine de pat s'au slobozit frumuseț în curte.

Un păzitor a puscat pe unul dintre condamnați, iar refugiații au aruncat bombe spre polițist, uzând astfel de învâlmășeală să scape. Au și ajuns în liber dar poliția a mai puscat șapte dintre ei; celalalți trei însă au scăpat.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 18 Aprilie n. 1908.

— **Osânda dlui Ioanovici.** Desbătându-se ieri la Curia din Budapesta cursul de nulitate dat de apărătoru redactorului Iuliu Valer Ioanovici dela »Libertatea« pentru un articol apărut în numitul ziar și pentru care a fost osândit la 1 an și jumătate închisoare ordinară și 1200 cor. amendă în bani, sentința a fost aprobată de Curie ridicându-se astfel la valoare de drept.

— **Programul de muncă al Camerei.** După sfârșitul vacanțelor, Camera își va facepe

sesiunea nouă lucrând mai cu zor. Despre programul de muncă al Camerei iată ce scriu foile ungurești: prima lucrare a Camerei va fi desbateră budgetului pe 1908, care acum se va putea vota în cel mult trei săptămâni, deoarece Camera sub acutul regulamentului revizuit care se va aplica la toate desbaterile viitoare și având în vedere întrunirea delegațiilor la finea lunii Mai va vota acest budget.

Sedințele se vor ține dela orele 10 a. m. până la 2 p. m. și dela 4 p. m. până la 8 ore seara. Ministrul de comerț Kossuth Ferencz va înainta mai multe proiecte de lege. Va înainta de toate un proiect de lege de investire la căile ferate de 220 milioane de coroane. După aceasta un proiect de lege despre investirea la calea ferată Kassa-Oderberg de 47 milioane. Vor ajunge sub desbateră o gramadă de proiecte referitoare la comerț și industrie de mai puțină importanță etc.

Dar cu proiectul despre sufragiul universal când vor veni »domnii« cei mari?

Iară la — toamnă?!

— **Di Nicu Filipescu,** — scria »Țara Noastră« — cunoscutul om politic din România, fost ministru conservator, a vizitat Marți dimineața, însoțit de dl Gr. G. Cantacuzino, muzeul Asociațiunii. Dsa a rămas pe deplin mulțumit de vizita făcută orașului nostru și a plecat în automobil spre Săliște iar de acolo la Râșinari.

— **Mecenatul preot Ion Petrovici** din Ciova română a testat comunei sale bisericești ort. române 20 jugere de pământ și 100 acții în valoare de 40.000 cor. Dumnezeu să-i ajute! (»Progresul«).

— **Zaharie Bârsan la noi.** »Libertatea« scrie: Tinerimea română din Orăștie a fost înștiințată de dl Zaharie Bârsan, iubitul nostru artist dramatic, că pe serbătoreasa sfântului George (6 Mai nou) ar putea veni să joace teatru la Orăștie.

Tinerimea, după o constătuire între sine, i-a dat răspuns, că cu drag va fi primit la Orăștie, ca și altădată. Mai bucuros l-am vedea la Paști. Ci domnul Bârsan a răspuns, că pe Paști e peste putință a veni, căci dna Bârsan e angajată pe a treia zi de Paști să joace în teatrul liric din București pe Iulia, în »Romeo și Iulia«. A patra zi pleacă din București și:

— În Dumineca Tomel (deschiderea Sinodului arhidiececan gr.-or. în Sibiu), joacă la Sibiu, Luni (4 April) asemenea;

— Marți (în 15 April) la Seliște,

— Miercuri (la sfântul George) la Orăștie.

La Orăștie va jucă »Chitul unei femei«, dramă în 2 acte după Girardin, apoi comedia »Cânel și pisica« din Italienește.

Reprezentarea se va aranja de tinerimea rom. din Orăștie, cu concursul dlui Bârsan și a trupel sale.

Când vestim de pe acum această reprezentație, suntem siguri că facem o plăcere publicului nostru din loc și jur, care va grăbi a folosi prilejul să lea parte la un joc teatral distins, jucat de adevărați artiști!

— **Nichita în drum spre casă.** Din St. Petersburg se anunță, că prințul Nichita a plecat acasă pe linia St. Petersburg—Varșovia. Din prilejul plecării s'au prezintat la gară: generalul Rüdiger, ministrul de război, generalul Eck-Schauffuss, generalul Platjryn șef al statului-major, prefectul orașului, comandantul militar al orașului, Maximov trimisul Rusiei la curtea din Cetinie, generalul Saef baron de Holstein, supremul mareșal al marelui duce Petru Nicolae-vici și alte notabilități. Principele Nichita era însoțit la gara de fiicele sale, de marile arhiducese Mișța și Anastasia și de marele arhiduce Petru Nicolae-vici. După ce și-a luat rămas bun dela fiicele sale și dela cei ce l-au însoțit, s'a urcat în cupeu însoțit de prințul Dolgoruki și de ministrul Muntenegrului. De aici prințul Nichita a plecat la Paris.

— **Zece persoane lovite de trăsnet.** În Gleisdorf (Austria) au fost lovite de trăsnet zilele acestea zece persoane pe când se întorceau acasă dela biserică în timpul unei furtuni.

O fată a rămas pe loc moartă, iar celelalte nouă persoane s'au ales cu arsuri mai mult și mai puțin grave.

— **Catastrofa unui vapor.** Din Stockholm se telegrafiază, că vaporul »Götaelf« s'a scufundat

dat alălăleri în portul Gotburg. Douăzeci de pasageri s'au înecat în valuri. Scăparea lor a fost cu neputință, deși mulțimea din port le-a sărit în ajutor. Numai căpitanul și marinarii au fost salvați.

— **Rege acuzat cu călcarea cuvântului.** Mare consternație a produs în cercurile politice din Serbia un articol apărut în »Odjek« ziarul partidului radicalilor tineri din Belgrad. În acest articol se spune despre o convorbire ce a avut Petru I, regele Serbiei cu deputații radicali Zsacovic și Drașevici pe timpul schimbării situației. Anume regele Petru I a declarat că la asupra și responsabilitatea decurgerii în liniște a alegerilor generale și își dă cuvântul de onoare, că pe Pașici nu-l va mai împuternici cu formarea cabinetului. Deoarece însă regele Petru I a împuternicit pe Pașici cu conducerea alegerilor și cu formarea cabinetului, prin urmare este acuzat de călcarea cuvântului dat.

— **O replică.** Dintr-o replică primită dela Câmpeni privitoare la întâmplarea d-lui Nicolau Candrea, din Neagra, apărută în nr. 74 al ziarului »Tribuna« scoatem următoarele:

»Când adevărații conducători ai poporului român hotărâra să ne trimitem și noi reprezentanți în dietă abandonând pasivitatea, ne am pus și noi candidat în cercul Trascăului. Așa i stimule capelane că ai stat acasă și din comuna — pe care o păstorești d-ta — din nefericire — nu ai trimis nici unul să voteze cu noi, ci cel ce au luat parte au votat contra noastră, deși când trimisul nostru a fost în comună și a explicat alegătorilor adunați la casă la d-ta, tinuta noastră față de alegeri, un alegător din popor a zis: »Nol așa facem precum ne învață dl părinte, iar pe trimisul nostru l-am edement cu vorbe dulci că toți vor vota cu noi.

Apoi, după venirea protopretorelui dr. Boér Kálmán în Câmpeni, care dădu ordin — contrar statutului comunelor din acest cerc — ca protocoalele ședințelor reprezentanței comunale să se scrie în limba maghiară, iar reprezentanța comunei Neagra primi acest ordin, la propunerea capelanului Nicolau Candrea, adică una și aceeași persoană, care azi se dă de mare român și strigă în gura mare că el pe nedreptul e poreclit de »trădător de neam«.

Că banca înființată de dumnealui et cemp., e »o bancă internațională« e o minciună fără păreche întrucât la § 33 din statute p. 6 să zice că programa ei este să câștige pământuri, pe care cu timpul vor »coloniza«, iar la împărțirea profitului curat să zice: 5% dividendă; 10% pentru fondul de rezervă; 10 proc. tantiema membrilor din direcțiune; 5 proc. tantiema funcționarilor și 10 proc. din venitul curat să dă bancii »Torda Aranyos vármegyei takarékpénztár részvénytársaság« în decurs de 15 ani, pentru serviciile prestate cu înființarea bancii din Câmpeni.

Ce crezi părinte, pe cine vor coloniza în pământurile luate dela Negrenii d-tale? Pe câmpenari, și pe cele luate dela câmpenari, pe negrenii? Nu? S'apoi încă una: la banca înființată de d-ta — după cum îți place a te lăuda — nu ai băgat de samă că din profitul total lipsește cuota pentru »copuri culturale« pe cari eu unul așa de cu drag cetesc în ziare, că »Doina« în parte an de an mai multe mii, atât pentru înființarea gimnasiunii din Brad, 2 mii coroane, cât și pentru masa studenților din Brașov, Brad, Băj, Cluj și pentru școlile din tract, tot câte sute de coroane. Și după toate acestea mai ai îndrăzneala să susții că o asemenea bancă, ca aceea pe care ai înființat-o e »internațională«?

— **Aventurile unui conte.** Se anunță din New York că contele Hochberg s'a imbarcat cu vaporul »Lusitania« împreună cu soția sa, spre a se reîntoarce la Berlin.

Se știe că contele Hochberg s'a expatriat în urma certeii cu familia sa, care n'a vrut să aprobe căsătoria sa cu actuala sa soție, o fostă vânzătoare anume Caraw.

Contele era să se însoare întâiu cu o princesă germană; ei renunță însă la această pentru vânzătoarea Caraw cu care pleacă la New York.

Neavând mijocș personale, de oarece familia îl refuzase orice ajutor, contele se angajă acolo ca conductor de automobil spre a putea trăi împreună cu tânăra sa soție. În urmă ei făcu cunoștința unui mare industriaș din Colorado, care îi argăia ca servitor.

În această funcție el se distinse atât de mult încât ajunse în curând la o foarte frumoasă situație materială.

Acum familia contelui l'a înștiințat că dacă se întoarce în Germania va îl primi cu brațele deschise împreună cu soția sa.

Contele a urmat dorințele exprimate de familia sa și acum se află pe drum spre Germania, călătorind sub numele de Barnem, ca omagiu pentru fostul său patron.

Această schimbare în sentimentele familiei contelui față de soacra, se atribuie intervenției principelui moștenitor, care ar avea mari simpatii pentru contele Hochberg.

— **Pustiirea unui oraș american.** Râul Missouri a exundat în partea superioară a cursului său, nimicind orașul Helena, 12 sate și 1000 ferme. Pagubele se urcă la 45 milioane dolari (cam 225 milioane cor.)

— **O nouă operă alui Tolstoi.** Marele Tolstoi și a mărit numărul operelor sale încă cu un volum; o lucrare nouă dat la lumină scriitorul lumii, despre care zilnic se citesc știri că și așteaptă sfârșitul.

Această nouă lucrare este intitulată »Părintele Serghei«. Un ofițer de gardă se îndrăgostește de o fecioară tinăre, din înalta societate; ea îi răspunde la dragoste, dar el află că soția sa viitoare este curată de persoane cu o stare socială prea superioară. Desnădăjduit dănsul îmbracă haina călugărească, duce o viață de ascet, la care vin țărani și țărance să i ceară sfatul. În partea a doua se vorbește despre viața și moartea lui aristocrate.

Ei s'au vorbit despre cazul acestui ofițer. O doamnă de o frumusețe încântătoare, nu credea în sinceritatea consilierii acelui călugăr și porțază despre aceasta cu un »avocat«. Ea iese la plimbare în pădure și udată de ploale, fuge la mănăstire ca să-și usuce hainele, până în seară. Are loc o scenă mișcătoare.

În inima lui Serghei, pasiunea se aprinde; el ru se poate stăpâni, și de năcaz își mușcă degetele.

În partea a treia să descrie singurătatea din mănăstire. Serghei trăiește ca un adevărat ascet, la dănsul vine toți dreptcredincioșii din împrejurimi.

Un negustor, vine cu o fată tinăre și frumoasă, și o lasă la călugăr pentruca acesta să se roage lui Dumnezeu pentru fată.

Din șederea aceasta la călugăr, în fată se trezește pasiunea dragostei. Ea se lasă victima dragostei, călugărul o siluește, dar îndată îl cuprinde groaza de fața comisă, căci edificiul pentru care se sacrificase se dărâmasă.

Din spirit de răzbunare el omorâ pe fata cea slabă de inger, și pleacă în lumea largă, gol, desculț, cu părul vâlvo, ducându-se în depărtări necunoscute.

— **Contesa de Vaughan și bucătarul ei.** Amica regelui Leopold al Belgiei, contesa de Vaughan a stat zilele trecute înaintea tribunalului din Paris. Corregues bucătarul ei a dat-o în judecată pentru 800 de franci datorie precum și pentru extrădarea libelului de depunerii. Advocatul pătorului, deputatul Chevlin, i-a spus contesii tristul adevăr în față, zicând că contesa care a nimicit un rege vorește a nimici și un bucătar. Reprezentantul contesii a recunoscut că contesa dărește cu 800 de franci bucătarului, dar conturile sunt numai așa niște conturi de complezanță.

Contesa care pentru purtarea sa prepotentă este urită de întreg ținutul, la depărtarea ei dela tribunal a fost huiduită de publicul imens cu cuvintele: »A bas la reine« (Jos cu regina!), iar bucătarului i-au făcut ovațiuni.

Procesul nu s'a finit încă.

— **Matzky Károly, cofetar în Arad, recomandă pentru sezonul carnavalului cele mai fine prăjituri de thee și bomboane. Fabricație proprie.**

Rugăm pe toți abonații cari sunt în restanță ori nu și-au reînnoit încă abonamentul pe quartalul Aprilie—Iulie, să binevolască a plăti cât mai curând ceace datorează pentru primirea ziarului nostru.

Ultime informațiuni.

Criză ministerială. Viena, 17 Aprilie. »N. Fr. Presse« aduce știrea că baronul Aehrenthal își leagă portofoliul de îndeplinirea promisiunii ce a făcut în delegația austriacă privitor la solda ofițerilor. Dacă delegațiunile nu vor vota mărirea soldei, fără vre-o concesiune națională dată ungușilor, Aehrenthal se va retrage.

Nou proces. Azi a fost ascultat la poliția din Arad dl Ioan N. Iova fostul redactor responsabil și dl G. Nichin, editor al »Tribunei«. Li-s'a adus la cunoștință și au fost ascultați într'un nou proces de presă ce ni-s'a intentat și anume pentru publicarea scrisorii lui Harka către al săl, n rul 250, 13/26 Noemvrie din 1907.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 18 Aprilie 1908.

INCHEREA LA 1 ORA :

Orza pe Apr. 1908 (100 kg.)	21 68—21 70
Secară pe Apr.	18 70—18 72
Ovăș pe Apr.	14 06—14 08
Cucuruz pe Mai 1908	12 94—12 96

INCHEREA LA 4 ORE :

Orza pe Apr.	21 84—21 86
Secară pe Apr.	18 70—18 72
Ovăș pe Apr.	14 16—14 18
Cucuruz pe Mai 1908	12 98—13,—

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul

Orza			
de Tisa	—	—	21 K. 15—22 K. 85
Din comitatul Aibel	—	—	21 » 45—22 » 35
De Pesta	—	—	20 » 85—22 » 45
Bănățenesc	—	—	20 » 95—22 » —
De Bacica	—	—	21 » 85—22 » 30
Săcară	—	—	19 » 25—19 » 35
Orzul de nutreț, cvallitatea I.	13	30—13	60
» de cvallitatea II	12	90—13	20
Ovăș	15	40—15	60
» »	14	70—14	90
Cucuruz vechiu	—	—	—
» nou	12	55—12	65

BIBLIOGRAFIE.

Ierarhia și metropolia bisericeii române din Transilvania și Ungaria de V. Mangra.

Interesantul studiu este o retipărire din »Telegraful Român« unde a apărut într'o serie de articole. Acum, scos în broșură, stă la dispoziția tuturor pe cari îi interesează adevărul istoric privitor la trecutul răstălmăcit al bisericeii noastre și la viața și activitatea marelui arhieru Sava Brancovici.

În libria Kerpel Izsó din Arad (Andrássy-ler nr. 10) se află toate numerele apărute până acum din »Biblioteca pentru toți«.

La institutul de artegrafice »Minerva« din București, Bulevardul Academiei 3 a apărut și se află de vânzare următoarele broșuri:

1. *O istorie de demult* de M. Sadoveanu preț 2 lei.
2. *Novel, Povestiri*, de I. Caragiale. Preț 2 lei.
3. *Poezii populare ale românilor* de V. Alexandri. Preț 1 50 lei.
4. *Impresii* de Il. Chendi Preț 2 50 lei.

Posta Administrației.

Ioan Vasváry, Bereghseu. Am primit 6 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

APĂ MINERALĂ PHOENIX DIN BUZIAS

PENTRU BOALE DE RINICHI și BEȘICĂ întrece orice apă
GUST PLĂCUT PUȚIN ACRIU, LIBER de FER, cu acid carbonic.

APĂ DE MASĂ RECORITOARE

RECOMANDATĂ DE MEDICI. RECOMANDATĂ DE MEDICI.

Se poate folosi ca și cură de beut., la boale de rinichi și de beșici, la cataruri învechite de rinichi, contra petrei de beșică și formațiune de nisip, s'a dovedit cu mare efect la organele respirării și la afecțiuni corale. — Prospect se trimite la dorință administrația izvoarelor

Direcțiunea apelor minerale Muschong Buziaș.

Primul salon de corsete în Sibiu!
Premiat. Premiat.

Recomandă tot felul de corsete fine și elegante după măsură.

Depositor bine asortat în 40 de feluri de corsete (și tot felul de articole de felul acesta) fașon particular totdeauna în rezervă. Cu stimă.

J. Oschanitzky.
Bretterpromenade Palast Habermann.
Fason bun. Prețuri reale.

Prima Societate de Credit Funciar Român din București.

Anunț.

Se aduce la cunoștința publică că Luni 7/20 Aprilie a. c. se vor trage la sorți scrisuri funciare curate pentru un capital de Lei 1,662. 200 din care:

Scrisuri funciare curate 4% - 18 tragere Lei 145.000. și

Scrisuri funciare curate 5% - 53 tragere Lei 1,517.200. —

Tragerea la sorți se va face în ședință publică, la ora 3 p. m. în localul Primei Societăți de Credit Funciar Român din București, strada Colței Nr. 27.

Direcțiunei.

Sa fondat în anul 1868.

JOAN BALINT următorul lui **SILBERMANN J.**

comerciant și măiestru de căciuli, precum și institut de plissé în

Temesvár-Gyárvaros

Andrássy-ut nr. 7, lângă frații Deutsch.

Recomandă magazinul său abundent ajustat cu tot felul de fabricante proprii de piei perziane, piei veritabile de Ardeal negre și faștite, piei de lipsca, căciuli pregătite din pânură Kriemer.

Mare magazin în tot felul de modă nouă de pălării pentru bărbați și copii, mai departe am piei veritabile din țară și străinătate, precum perziane KRIEMER, fărbiute de Lipsca, precum și de miel alb.

În institutul meu de plissé se primește tot felul de haine pentru plissé, din loc și provincă.

— Prețuri moderate, serviciu prompt! —
— Usucare în mic și mare. — Comandele din provincă se execută prompt și repede.

Mijlocul cel mai bun de înfrumșetare din lume!

CREMA de față REGINA

care pentru însușirea neîntrecută de înfrumșetare la expoziția din 1900 Paris a fost premiată.

CREMA REGINA curată în timpul cel mai scurt față de orice catifelată. UN BORGAN 1 coroană 40 fileri.

PUDRA REGINA se recomandă ca cea mai bună dintre pudrele până acum cunoscute. Se vind în culoare albă, roz și cremă. O ȘCATULĂ 1 coroană 40 fileri.

SAPUNUL CREMA REGINA e sapunul cel mai de toaletă pentru înfrumșetarea feței. O BUCATĂ 70 fileri.

De vândut în laboratorul chemical al lui

Temesváry József

.. apotecar ..
Szeged, Petöfi Sugar-ut
și la Török József, apotecar, Budapest, Király-u.

BASĂ SIGURĂ

ANDRÉNYI
BUNĂ VINURI
SEC
CARAI

AROMĂ RECUNOSTINȚA
PROASPETA RECREATOARE ESPERȚILOR

SISTEM BOUQUET MARGELE
FRANCES TRADIȚIONAL MINUNAT ESCLENT
MĂRUNTE

MANIPULARE ÎNGRIJIRE VINURILESE VI
DE SPECIALITATE CONȘTIENȚIOASĂ CU GALIE MARE PROPRII DE MODEL.

Rușăm a observa firma!

Cumpăr

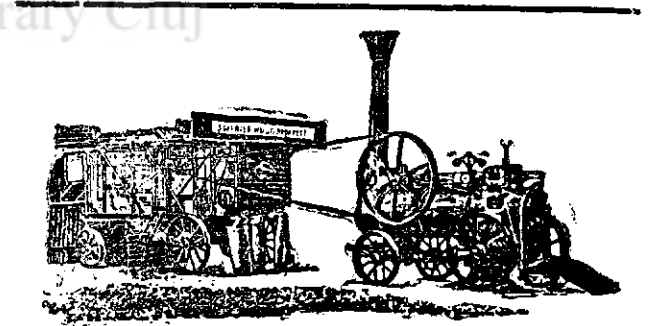
cu prețul cel mai ridicat și vând dela domni haine bărbătești folosite, blăni de călătorie, mobile folosite, casse „Wertheim“, dulap de gheață, unelte de călărit, hamuri, puști și fere vechi, precum și metaluri ori cât de mari și mici.

Tot aci se poate găsi dela licitație luate, 500 bucăți de stofă fină pentru haine cu 5 și 6 fiorini pentru un costum.

Localul prăvăliei mele din Maiu este strada Asztalos Sándor (casa Grabner). Prăvălia de mobile se află pe Árpád-tér nr. 5 în colț (în casa bisericii izraelite)

După dorință merg și acasă și în provincie chemat print'o carte poștala.

Cu toată stima **IULIU HERZFELD.**

Provisiuni de mașini cu vapor

LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie
în formă întrebuintată și cu dregere
se pot căpăta pe lângă condiții de plătere foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Celce dorește a avea

RACHIE

ieftină,

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

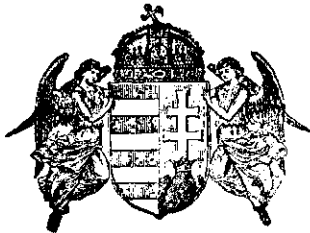
Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

— Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

TURNĂTORIA DE CLOPOTE

Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote - - alui

ANTONIU NOVOTNY

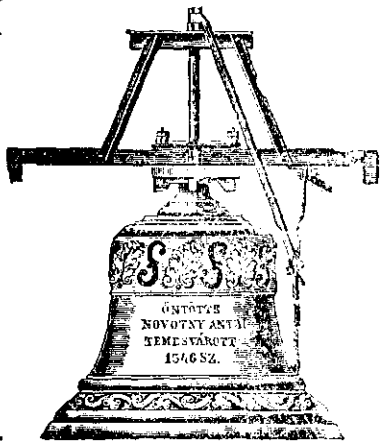
TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dñsul inventate, și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adinc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-curanturi ilustrate gratis.

FRĂȚII BURZA

ARAD, Boros-Béni tér.

recomandă depositul lor cel bogat, prăgini de fer, plăci de fer, osii de fer, instrumente de fer, sobe de fer turnat, mașini de gătit, sârme și cuie de sârmă, lanțuri, săpi, arșeu, furci de oțel și tot felul de vase de bucătărie de fer

o ——— turnat și smălțuite. ——— o
Mare depozit de stropitoare sistem „Wermorel“.

- - Mare depozit de revolvere - -
cu repețiție, arme și revizite de
o o o împușcat. o o o

≡ Deposit de mașini agricole. ≡

așa d. e. pluguri de oțel sistem Sack, mașini de sămănaș, grape, tăietoare de pae și napi, cântare. Mare magazin.

Cea mai bună calitate în plăci de catran (păcură), și asfalt pentru acoperit casele.

Comandele din provincie se îndeplinesc punctual.

Telefon Nr. 604.

Telefon Nr. 604.

Firmă românească.

Aduc la cunoștința m. on. public românesc, că în
strada Deák Ferencz, nr. 7,
lângă prăvălia-băcănie Berger și orologerul Valenta,

am deschis un **atelier de spălat și călcat**

după toate receririle moderne și sub titlul: de cocostârc.

Scopul meu principal e să câștig printr'o muncă onestă și serviciu curat și pe mai departe sprijinul on. meu public. În urma petrecerii mele de timp mai îndelungat în străinătate sunt în plăcuta poziție de a da tot ce e mai bun în bresla mea. — Rufele de spălat le pot transporta la mine dela casa respectivului.

Comande din provincie se fac repede și punctual. On. sprijin cere

üzv. **Steinberger János** né
proprietar de atelier de curățit.

Sárga János

:: argintar și pregătitori de obiecte artistice ::
KolozsVárt Mátyás király-tér 12—13.

Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Mari deposit în obiecte de biserică, obiecte de argint ciasornice. Bijuterii specialități engleze și franceze s. a.

Plătire în rate favorabile.

Catalog ilustrat de prețuri gratuit și porto francó.

Au sosit noutăți de primăvară!

Întorcându-mă din călătoria mea pentru târgueli, aduc la cunoștința onoratului public, că

mi-am asortat din nou prăvălia mea de mode pentru dame și domni.

Stofe negre și colorate pentru costume, de lăinuri frumoase franceze, zefire englezești pentru bluze, cretoane, voiluri, stofe pentru haine de case și negligouri, toiluri colorate, picheturi. Mare asortiment în mătăsuri pentru rochiile și bluze. Mai departe dantele, aplicații și șireturi de garnitură, panglici șine, cordoane de mătăsă și de elastic. Pânză de bumbac și de ață. Albituri pentru dame și bărbați, ștergere, garnituri de cafea și de damast. Covoare, perdele, coverturi de pat și de masă stofe de mobilă și mai multe articoli care nu se pot înșira aici.

Ciorapi lucrați de robi pentru dame, bărbați și copii.

Cu toată stima:

George Jancovici,

Arad, Strada Forray 2.

Principiu: folos puțin și mare circulație.